

Az ábrán a vízszintes tengelyen az időt SL-ben tüntették fel, egy-egy "pont" pedig a környező 6 órás időintervallum ZHR-értékeinek átlagát jelzi. Az aktivitás leszálló ága laposabb a feljutónál. Ez a tendencia hazai észleléseinkből is jól megállapítható (l. Meteor 88/12. szám 30. oldal). A bemutatott grafikon elkészítéséhez azonban folyamatos észlelés, vagyis az egész világra kiterjedő adatgyűjtő hálózat volt szükséges. A Perseidák 1988-as kettős maximuma az IMO jelentős észlelési sikere!

Táborozás Szent György-hegyen

A cím első szava egy összetett szó szeretett volna lenni, de belőle az "észlelő" előtag nem igazán illett rá akciónkra. Pedig számos felszereléssel együtt költözött fel augusztus 5-6-án az amatőrserég hazánk egyik legszebb táján, a Tapolcai-medence közepén fekvő Szent György-hegy tetejére. Az elmúlt 5 évben ez volt a harmadik alkalom, hogy ezt a helyet választottuk egy hosszabb tábor céljára. Nem véletlenül: eddig nem csalódtunk, s most sem a környezeti körülmények jelentették a gondot...

A fent töltött 8 éjszaka alatt összesen 24-en fordultak meg a helyszínen (16 településről), igaz többen jöttek csupán 1—2 éjszakára. Jellemző, hogy a 3 évvel ezelőtt ugyanitt rendezett perseidázás résztvevői közül csupán hárman voltak a csapatban — ekkora a meteorozás iránt érdeklődők cserélődése. Mindazonáltal a megfigyelőmunkához elegendő voltunk. A legelső éjszakán az utazás és felpakolás fáradalmainak kipihenése gyanánt csupán meteorszámolás folyt, a további 3 éjjelen viszont két csoport működött. A tapasztaltabb észlelők Tepliczky irnoksága alatt hagyománycs csoportos észlelést végeztek (általában 6-7-en), míg a pályarajzolásban kevésbé jártasak a "Fotós kontroll" csoportot alkották Recsek Renáta vezetésével. Süle Gábor kezelte a 9-10 gépet. Közülük 3 forgószektor alatt lett elhelyezve, egy pedig egy Szutor Péter készítette "túra asztrográfon" nézett a radiárs irányába. A gépeket az előzetesen kijelölt szimultán irányokba állítottuk, a zenitét pedig egy nagylátószögű objektív "figyelte".

A csomagok felköltöztetése nem volt egyszerű dolog a rendelkezésre álló autóval megközelíthetetlen hegycsúcsra. Természetvédelmi terület lévén nem sátorozhattunk, ehelyett a csúcs alatt található egyszerű esőházat használtuk — szükség is volt rá! Fentről csodálatos panoráma nyílik a Balatonra. A 300 méteres szintkülönbséget naponta kétszer megtette a társaság zöme, s szinte egyöntetűen megállapítottuk: a tábor végén már fel sem tűnt a mászás fáradsága.

Mi is a hely előnye? A Szent György-hegy — a többi tanúhegyhez hasonlóan — "hirtelen" nyúlik bele a felsőbb légrétegekbe, nem változtatva meg jelentősen a légáramlást. Tapasztalhattuk, hogy éjszaka fent mindig melegebb van, enyhe szellő fúj, páramentes a levegő. Idén azonban csalódnunk kellett: az időszakban (de a nyár nagy részében) olyan magas volt a levegő nedvességtartalma (70—80%), hogy — szellő ide vagy oda — éjjelente minden átnyirkosodott, s ezt nappal sem mindig tudtuk "kiűzni" cuccainkból. (A térképeket pl. a tábor után hajszáritóval kellett szárítgatni!) Nem várt meglepetést jelentettek a szűnyogok, erre korábban sosem volt példa itt. A nappalok forrók voltak, ha "csak" táborozni szerettünk volna, erre ideális lett volna az időjárás. Nézzük az eseményeket, ezek között említve meg az észlelési alkalmakat.

5-én délután a megérkezéskor derült, kissé párás, meleg idő, éjszaka megfigyelésre alkalmas (csak számlálás: 7 fő — 2,5 óra — 71 meteor). Másnap hasonló idő, délután azonban fátyolosodni kezd délnyugatról, éjszakára teljesen beborul, pár csepp eső is esik. 7-én reggel lassan elvonul a felhőzet, rövidesen napsütés, kánikula. Távolabb látványos zivatarok felhőrendszerei. Estére a felhőzet oszlik, párás derűtség (vizu. rajzoló csapat: 8 fő — 5,0 óra — 159 meteor). A hmg. este 5,7 körüli, később egyre romlik.

8-án reggel fantasztikus, egyedülálló jelenségre ébredünk: a völgyekben a nyár kellős közepén sűrű ködtakaró gomolyog, belőle csak a magasabb tanúhegyek, a Badacsony, Gulács, Csobánc és a Keszthelyi-hegység teteje lóg ki. Pöflötte derült az ég, süt a Nap! Télen magashegységekben a jelenség mindennapi, de ilyen "kicsiben" és főleg a nyár közepén minden bizonyít meteorológiai kurióznak számít! Számos fotó készült a ködpárnáról, amely csak 10 órára oszlott fel teljesen. Utána a derült időben gyors gomolyfelhő-képződés, délután látványos zivatar érinti a hegyet. Estére gyors derülés, amely reményekkel tölt el bennünket. Azonban hiába, összefüggő felhőzet érkezik, s a késő éjszakától erős esőzés kezdődik.

9-én délelőtt az esőház biztonságából látunk el addig a néhány méterig, amennyit elláthat az ember egy felhő belsejében! A meleg eső csak délutánra szűnik meg, a köd is felszakadozik, és fantasztikus kék ég fogad bennünket! Az északnyugati áramlás minden felhőt kisöpör. Mindez nem tart sokáig, újabb fátyolfelhőzet érkezik, a látástáv percek alatt alig 5 km-re csökken. Hajnalban teljesen kiderül, de 50° alatt szinte nem látszanak a csillagok. Másnap ugyanez az idő jellege, az égbolt szinte fehér, de a Nap melegen süt, fürdőidő. Este fátyolfelhősödés, de sikerül valamennyit észlelnünk (rajzoló: 6 fő — 1,4 óra — 56 meteor), egészen addig, míg ezt egy távoli zivatar felhőzete lehetetlenné nem teszi. A maximum első éjszakáját — 11/12-e — megelőző nappal is hasonló, koraste teljesen befelhősödik, marad az alvás. Hajnali fél négy körül igen párás derűtségre ébredünk, a Jupiter pl. +4 magnitúdós csillagként kel! A zenit közeli lyukon ennek ellenére látványos Perseida-potyogást látunk, de a szervezett munkához nincs értelme hozzákezdeni a rossz átlátszóság és a közelgő hajnal miatt. Ekkor láttuk a tábor legfényesebb tűzgömbjét, amely kb. -5ⁱⁿ-s lehetett, szép, vándorló nyommal.

12-én reggel szinte esik, szürke minden. Napközben azonban az áramlás északnyugatra fordul, s egy gyenge hidegfront hatására elkezd tisztulni, verőfény lesz. Este izgalmas reményteljes készülődés. Bár a Hold nagyon zavaró, már az alkonyatban láthatunk fényes Perseidákat. A holdnyugta előtt megkezdjük a tábor egyetlen igazán hatékony észlelését (6 fő — 2,8 óra — 258 meteor), ...amit fél 3-kor be is kell fejeznünk: újabb gyenge hidegfront, gyors felhőzettel, szélélénküléssel! Kevésbé vigasztaló, hogy tisztább levegő érkezett, a társaság nagy része a 13-án délelőtti órákban távozott. Pedig délután és éjjel nagyszerű derűtség várt volna ránk (jókora darab Holddal...), a hajnali két órányi észlelési lehetőség nem csábított az előzmények ismeretében. (Ezúttal tévedtünk, s a hírek szerint hajnalban egy nagy tűzgömböt is elszalasztottunk.)

Hát ennyit élményszerűen a P'89 Szent György-hegyi "megéléséről", sajnos hosszú évek legsikeretlenebb kampányát tudhatjuk magunk mögött. Maradt a kirándulások, a nyaralás élménye — de ezt kényelmesebben is megtehettük volna!

TEFLICZKY ISTVÁN